

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. MAYER OSZKÁR.

IV. Évfolyam.

Ujvidék, 1913. szeptember 4. csütörtök

60. szám.

Turáni átok.

Tűrhetetlen állapotban, mondhatnám gyilkos bizonytalanságban vergődik politikai életünk. A haza érdeke, a magyar nemzet jövőjét továbbépítő munkája lassankint leszorula szinterről. Rut személyi önzés, telhetetlen hatalmi téboly szállta meg a tülekedő ellenzéket. Az egyéni becsület olcsó vásári portékává lett, melyet ott gyansítanak meg, ahol akarják.

Fáj az ember szíve, ha látja a politikai ellenzéknek apró személyi, szenzációk utáni hajhászását. Nem a nemzet előhaladása okoz gondot az oppozíció tagjainak; náluk nem az a fontos, minő életrevaló eszme győzzön az ország gazdasági és kulturális életére kiható kérdésekben, hanem az, hogy ki erősebb: Kossuth-e vagy Andrássy? Justh Gyula-e, vagy Károlyi gróf? Ki a sértő, ki a sértett fél? Ki kezdte, ki hogyan vágott vissza? Ez a fő, minden más mellékes.

Ezeket a huszadrendű kérdéseket kapcsolják bele az országos politikába, ezekkel a személyi torzsalkodásokkal akasztják meg az alkotó nemzeti munkát akkor, amidőn minden magyarnak össze kellene fogni, hogy az elemi csapásokkal sújtott országot, az ezer veszéllyel fenyegetett nemzet süllyedésében közös erővel meggátolják. Uj

pártszervezés kell most, csak azért is. Az ország rettenetes gazdasági és pénzügyi helyzete Hekuba. Lukácsot sikerült kiemelni a nyeregből, most Tisza István feje, kell nekik. Meddig tart még ez a galád játék? Nem gondolják meg ezek az ujkori Garák és Cilleyek, hogy az ország közvéleménye végleg elfordul tőlük embervadászó manőverük miatt.

Szerencse, hogy a mai átkos testvérharc idejében oly erőskező, oly nagy koncepciójú államférfi áll az ország élén, akit semmiféle lesipuskás had eselszövényei meg nem tántoríthatnak. Hiába szólnak meg a kanászsipok, hiába nyomnak párbajkardot vézértünk markába, hiába ijesztgetnek felfrissített Désy-perekkel és próbálkoznak Andrássy-féle habarcspárttal, a nemzet szeméről rég lehullott a hályog és az ország közvéleménye többé már nem veszi be a csunya személyi politikát.

Elég volt a turáni átokból. Ideje már, hogy a magyar parlament kerékkötői vállalt köteleességeik tudatára ébredjenek. Értsék meg a bösz Corjolanak, hogy az országgyűlési mandátum a jog és kötelesség kétoldalú szerződése. Amazzal ne éljenek vissza, emezt teljesítsék. Aki nem képes megfelelni honatjai köteleességének, az lépjen le a ponyodról s engedje át a helyet annak, aki a hazának szenteli életét,

és gyűlölködés helyett lelkének minden erejét feláldozza az alkotó nemzeti munka szolgálatára. Európa szemé mireánk tekint. Kicsi sziget vagyunk a nagy népóceánban. Jóbarátunk nincs, ellenségünk tengernyi. Félre a gyűlölködéssel, győzzön a nemzeti munka, hódítson a nemzeti tömörülés eszméje.

F—

Nemzetnevelő munka.

Az ifjuság és az oktatók pihenőnapjai véget értek. A városban észlelhető sürgéstorogás, a könyvkereskedésekben mutatkozó tolongás és a iskolaépületek előtti tömörülés jelzik az iskolaév kezdetét. Megindult az áradat s nemcsak helyből, hanem a távoli vidékről is százsámra sereglett össze a tanulóifjuság hogy a különböző fajú és fokozatu tanintézetekben felvételre jelentkezzenek. A két hónapon át üresen állott tantermek néhány nap mulva szufolásig megtelnek s újból kezdődik a nemzetnevelő munka.

Lehetetlen, hogy most, midőn az iskolák kapui megnyílnak, legalább kis időre ne tereldőjék figyelmünk a kulturális élet felé. Lehetetlen, hogy az iskola ezer meg ezer problémája közül egyikkel-másikkal az új kezdet napjai ne foglalkozzunk.

El kell ismernünk, hogy Ujvidék városában az iskolaiugy — viszonyitva az országos állapothoz — szép fejlettséget ért el már eddig is. Ebben bizonyára oroszlanrésziük van azoknak a kiftünőségeknek, kiknek kezeibe tanításügyünk le van fektetve. Fontos közgazdasági és kulturális helyzetű városunk két főgimnáziummal, felsőkereskedelmi iskolával, polgári fu- és leányiskolákkal, alsófoku ipar-

Kigyó a paradicsomban.

Irta: Erik Juul.

Már születése pillanatában is rajta volt testén a parányi anyajegy.

— Majd eltűnik, — mondogatta a bába, — elmúlik az idővel magától.

De nem mulott el. Az igénytelen kis jelsceke mindig nagyobb és nagyobb lett. Lydia meg is bérnált már, nagyleány lett; kikerült és ruhájáról: az anyajegy pedig csak nem olvadt ki a testéből, sőt lassanként egészen kigyóformájává karesusodott s főnn a mellén megbontotta testének egyszínű szépségét.

Huszonöt éves koráig senki sem tudott mélyen elrejtett titkáról: nagyon erényes és kifogástalanul szerény leány volt mindig. Születésének 25-ik évforduló napján azután férjhez ment egy matrózhhoz — Jönssonnak hívták — s így Lydia rejtette szépséghibája föltárult előtte, de csakis előtte. A csunya kis kigyónak, ugylátszik, nem volt méregfoga: a házastársak békében maradtak.

Ellenkezőleg! A kigyó nagyon is meghattotta a jámbor matróz szefelmes szívét. Midőn a kötelesség leszóllította a déli tengerekre hosszú időre, ő is ugyanoda tetovált magának ugyanolyan kis kigyót, minő a Lydia szép mellén éktelenkedett. Tulajdonképen a Lydia után való nagy vágyakozás véste husba ezt a kis hazaemlékezés-félet; mert már egy éve nélkülözte Lydiát, aki szinte özvegyi sorsban élt odahaza, miközben Jönsson nagyon megszerte tőle járta a végtelen tengert.

Az özvegyi sors nem egykönnyen viselhető el. Szegény Lydia, pár hónapig élvezhette csak a házaselet örömeit s a kötelesség már kiragadta karjaiból Jönssont. Egyszerre csak megkönyörült rajta a tenger: a Lydia partjára tette ki egy másik fiát, egyenesen Lydia karjaiba, a Lydia házikója előtt a kikötőben — Personnak hívták. A Lidia karjai fonták át a jövevény nyakát, amely karokhoz a messze bolyongó Jönssonnak volt egyedül joga.

Amit hárman tudnak, azt az egész világ is tudja!

Mert hát Lydia egyedül volt, örült Personnak s Person meg is tudta és meg is láthatta azt a jegyet, amit csak Jönsson láthattott meg.

Csak hogy a világ nagyon kicsi azok számára, akiket egy keskeny kis földdarabkához láncol a sors, de nem a tenger fiainak, akik ugy viharhajtotta bárkaikon, mint hatalmas gözhajóikon keresztül-kasul szelik a földgolyót s előbb-utóbb összetalálkoznak egymással vagy az északi, vagy a déli sarknál, vagy az ausztráliai pusztákon, vagy a Szahara sivatag homokjában. Jönsson és Person találkoztak.

Miért nem az északi sarkon? Miért épen a forró óceán perzselő napsütésében kellett találkozniuk? amely perzselő napsütés kényeszerítő hatása alatt levetkőznek a félig agyonizzadt hajóslegények és a sós vízbe vetik magukat. Jönsson és Person bevonják parancs szerint a vitorlákat s egy félreeső fedélközi fülkébe mennek, hogy levetkőzzenek az üdítő tengeri fürdéshez. Előbb vetkőzött Jönsson

s a szintén vetkőzni készülődő Person előtt kikészül a vízbe.

Person megpillantja Jönsson mellén a kigyócskát, hirtelen eszébe jutnak a Lydia oldalán töltött órák. — A kis kigyó szeme elé varázsolta a szárazföld minden gyönyörűségét.

— Az ördög vinné el, — kiált föl esodalkozó elragadtatásában Person, — egészen olyan mint Lydiáé — és nevetve mutat a Jönsson mellébe vésett fekete kigyóra. — Nem vagytok ti ikrek talán? Te és Lydia? Az ördög vinné el! Egészen olyan, mint a Lydiáé! . . .

Sápadtan ált meg előtte Jönsson, mintha hirtelen főbe ütötték volna. Kimeresztett szemmel, bután bámult Personra.

— Mikor láttad Lydiát? kérdi remegő, magabafojtott hangon.

— Öszszel! válaszolta nevetve Person. — Egy este vele voltam . . . Ördögi egy asszony! . . . Éppen olyan kigyó van az ő mellén is, mint a tiéd. Hát nem ikrek vagytok ti? Hallod-e te . . .

Ezt már utána kiáltotta, mert Jönsson már a fedélzetten volt. Utána nézett, látta még, ahogy átveti magát a fedélzet korlátján le a többi közé. A hullámok összecsapnak feje fölött. Soha nem jött vissza onnan . . .

Ott pusztult a tengerben! magyarázta hónapok mulva Person Lydiának.

— Isten szóllította magához! mondotta Lydia.

S hordotta sokáig a gyászruhát, amellyel eltakarta a kigyót. A kigyó alatt pedig az élet eljövetele várta Person magzatja. Mintha a paradicsom kigyója kísértene fölötte . .

és kereskedelmi iskolával, számos elemi- és óvóiskolával rendelkezik. S ez jelentős eredménynek mondható.

Nem bocsátkozom városi tanügyünk állapotának kritikai fejtegetésébe, csak a haladás ügyét akarom szolgálni, midőn az érdekeltek figyelmét felhívom polgári fiúiskolánk tarthatatlan helyzetére.

Nemcsak városunkban, de a vidéken és az ide gravitáló horvátországi részekben is páratlan fejlődést mutat a kereskedelem és az ipar. A viszonyokkal ismerős olvasóközönségünk tisztában van a helyi és vidéki gyárak és ipartelepelt fejlesztésével és az azokban alkalmazottak nagyarányú munkásságával. A rohamos fejlődéssel épen nem áll arányban a produktív életpályákra előkészítő polg. iskolánk kibővítése. Évről-évre oly nagy számban keresi fel az ifjuság ezt az intézetet, hogy végig párhuzal osztályokról kellett gondoskodni. Ily körülmények közt is csak úgy segíthetett a túlzufoltságon az intézet igazgatósága, hogy nagyszámú jelentkezőt a beiratás alkalmával — helyszűke miatt — visszaszűrt. S miután a polg. iskola épületében még felsőkereskedelmi és az alsófoku ipar- és kereskedelmi iskola is van elhelyezve, a kétemeletes iskolapalota annyira szűknek bizonyult, hogy a polgári iskola egyik osztályát a városban bérelt helyiségbe kellett áttenni.

Városunk oktatásügyében tehát égetően szükséges egy másik polgári iskola építése. Szükséges azért, hogy a produktív pályákra lépő ifjak megtalálják azt az iskolatípust, mely a gyakorlati életre neveli s a pályájukhoz föltétlenül szükséges magasabb ismeretekhez juttatja, különben csak tucatmunkások és babszemkereskedők lehetnek. De szükséges a magyarosodás és az általános előhaladás szempontjából is, mert különben inog alattunk a talaj s más fejlődésképes városok ragadják magukhoz a vezetőserepet.

Végül városunk helyzetéből kifolyólag rámutatunk iskoláink azon feladatára, hogy az itt élő nemzetiségeket, a mérsékelt határai közt, közelebb és közelebe kell hozni a nemzeti állameszme körébe a magyar nyelv és kultúra terjesztése révén. Mert intézményeink megkedvelése, törvényeinknek lelkiismeretes végrehajtása, a hatalom kezelőinek méltányos eljárása az a főmomentum — a magyar nyelv és kultúra terjesztése mellett — ami az állami egység gondolatát észrevétlenül beviszi a nemzetiségek gondolatkörébe.

Hogy ez az egységes felfogás tért hódítson, életerős, a nemzeti érzéstől mélyen áthatott ifjuságra van szüksége a nemzetnek. Olyan ifjuságra, mely a nemzeti és egyetemes emberi érdekeket majdan össze tudja egyeztetni. Mely ismerni fogja azt, hogy midőn a nemzetért akarunk küzdeni, elsősorban a magyar kultúráért kell küzdenünk, mert államterület kultúra nélkül csak a térképen szerepel, de nem a köztudatban. F—

Elementek a monitorok.

A balkáni veszedelem elmúlt, s ezzel a hadi készültség is megszűnt. A dunai flotta, mely ide s tova nyolc hónapig tartózkodott határszéli városunkban, szeptember 1-én d. e. 8 órakor a közönség nagy érdeklődése mellett visszaindult budai állandó tartózkodási helyére. A flotta kiválóan képzett és rendkívül szeretetreméltó tisztikara ittléte alatt tanúsított előkelő, barátságos társadalmi érintkezése által a legnagyobb szimpátiát váltotta ki közönségünk köréből. Távozásuk csak ideiglenes, mert hisszük, hogy az ujvidéki hadi kikötő kérdése mielőbb kedvező megoldást nyer és így újból körünkben üdvözölhetjük a kellemes emlékekkel távozott tisztikart.

A flottát a balkáni bonyodalom beálltával még mult év őszén határaink megerősítésére és biztosítására az óbudai kikötőből a határra rendelték a dunai flottillát, amely 3 nap mulva már a zimonyi partokon vetett horgonyt. Itt a flotta azonban csak egy-két napig maradt és hamarosan felszedve horgonyait, tavaly október 15-én Ujvidékre érkezett, ahol november 15-éig tartózkodott, majd téli tartózkodásra a titeli téli kikötőbe vonult, ahonnan ez évi március 15-én ismét Ujvidékre érkezett, ahol vasárnap délután 5 órakor megkapta a tengerészeti parancsnokság távi-

rati utasítását, hogy másnap, hétfőn reggel 8 órakor szedje fel horgonyait és vonuljon be az óbudai kikötőbe, melyet szokatlanul hosszú időre: tizenegy hónapra hagyott volt el. A tengerészeti parancsnokságnak a leszerelést elrendelő távirati utasítása váratlanul érkezett, a dunai flotta már Budapesten van, hol a leszerelés hamarosan megtörténik.

Beköszöntő.

Lapunk felelős szerkesztője már tudomására hozta nagyérdemű olvasóközönségünknek, hogy dr. Piukovich Sándor főgimn. tanár áthelyezése következtében az Ujvidéki Hírlapnál megüresedett főmunkáltrai tisztiséget tisztelettel adultrott föltöltem be. Midőn ezáltal e lap szorosabb kötelékébe léptem, egyúttal kifejezést adtam annak, hogy teljes lelkemből támogatom és hirdetem azokat az eszméket, melyeket az Ujvidéki Hírlap zászlajára tűzött. A közéleti események eber megfigyelésével odatöreksem, hogy olvasóközönségünk előtt az események lelkiismeretes krónikása legyen. Hírlapirői tevékenységemben minden jogos egyéni érdekenységet tiszteletben akarok tartani, valamint a magam részéről is mindig ápolni fogom e lapszerkesztősége által állandóan követt hírlapirói kollegialitást. Ebben a szellemben üdvözlöm munkatársaimat és lapunk olvasóközönségét.

Ujvidék, 1913. szeptember 1.

Fogl János.

HIREK.

A polgármester szabadságon. Dr. Demetrovits Vladimir kir. tan., polgármester megkezdte hat heti szabadságát, amelyet részben Ujvidéken, részben Perlaszon fog eltölteni.

A főjegyző szabadságon. Marczekovich Imre dr. városi főjegyző szabadságidejét e hó elsején kezdte meg. A főjegyző a szabadság-ideje alatt a nyugdíjszabályrendelet tervezetét fogja elkészíteni.

Gyermeknap. Az Országos Gyermekvédő Liga a helybeli nőegyletek közreműködésével folyó hó 7-én gyermeknapot rendez.

A DMKE. ujvidéki fiókjának közgyűlése. A DMKE. ujvidéki fiókja f. hó 28-án d. e. 11 órakor közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a titkár, helyettes titkár és 50 választmányi tag választása. A közgyűlésre a tagokat az egyesület ezuton is meghívja.

Orvosi hír. Dr. Sattler Mátyás orvosi rendelését folyó évi szeptember hó 1-én Kossuth Lajos-utca 37. szám alatt (Winkler palotában) megkezdte.

Országos jogaszgyűlés. Az Orsz. Birói-és Ügyészi Egyesület, az Orsz. Ügyvédszövetség, a Magyar Jogászegylet és Ügyvédjelöltek Orsz. Egyesülete f. évi október 5-én Temesvárott fogja megtartani évi rendes közgyűlését. A közgyűlés különböző ünnepekkel és kirándulással lesz egybekapcsolva, de legnagyobb jelentőségű része az ügyvédjelöltek országos szervezkedése.

Leányok a gimnáziumokban. A kultuszminiszterium rendeletével érdekes újítás lép életbe a legközelebbi tanévben: szeptembertől kezdve a gimnáziumokban a leányok is mint rendes tanulók iratkozhatnak be. Ezzel a rendelkezéssel a polgári leányiskoláktól a növénydekek jelentékeny százalékát elvonják, de viszont megadják a lehetőséget a leányoknak arra, hogy ép oly könnyen feljuthassanak az egyetemig, mint a fiúk.

A tanító-szövetség gyűlése. A bácskai tanítók Szövetsége csütörtökön Szabadkán tartotta közgyűlését, amelyen a szakosztályok jelentései után az alapszabályok kinyomtatása mondatott ki, majd a jövő évi közgyűlés helyéül Obecsn jelöltetett meg. Előadást tartottak dr. Török József s. tanf. a tanítók tanulmányutjáról, Greiner Gyula a fizetés rendezési törvény hiányairól és Kristoff J. a szövetség kerületi szervezéséről.

Gazdaggyűlés. A Délmagyarországi Földmivelők Gazd. Egylete f. évi szeptember hó 21-én Bórcón tartja meg állatképzéssel és gazdasági előadásokkal egybekötött vándor-gyűlését.

Eltűnt igazgató-tanító. Lapunk legutóbbi számában megjelent ily című hírlapunkkal azzal igazítjuk helyre, hogy Kohut Mihály kiskéri áll. elemi iskolai igazgató-tanító nem tűnt el, hanem öngyilkossá lett s holttestét július hó 3-án fogták ki a Dunából. A feloszlásban levő holttestet csak ruhájáról és iratairól ismerhették fel.

Portugál szerzetesek Magyarországon. Mióta az ősi portugál királyság köztársasággá alakult, az egyház tudvalevőleg erős üldözésnek van kitéve a kormányzat részéről. Így fölsozlatták a szerzeteseket is, melyeknek tagjai közül sokan külföldre vándorolnak. Hazánkban is mintegy 300 szerzetes fog letelepedni. Nem humánus és kulturális missziót akarnak itt teljesíteni, hanem folytatni akarják az üldözés miatt régi hazájukban abban hagyott kereskedelmi és mezőgazdasági tevékenységüket. Bortermeléssel, likörgyártással, gyümölcs-exporttal és kertészettel szándékoznak foglalkozni.

Baleset. Könnyen végzetessé válható baleset történt m. hó 23-án a hódásági állomáson. Este 7/7 órakor katonai különvonat erre vezetett haza a nagygyakorlatról az ujvidéki 6-os honvédeket. Biliczky Lajos m. kir. honvédfőhadnagy a még mozgásban levő vonatról leszállott, de oly szerencsétlenül, hogy egy sínben megcsuszva elesett. Az esés oly erős volt, hogy kifecamította karját. A vonaton utazó ezredorvos részesítette az első segélyben, majd beszállították Hódásra, hol a rögtöni operáció segélyével karját helyreigazították. Állapota már annyira javult, hogy az ágát elhagyhatta.

Felhívás. A m. kir. budapesti I. honvéd kerület hadbiztossága az egyes állomásokon elhelyezett m. kir. honvédsapatok (intézetek) részére az 1913. évi október hó 1-től 1914. évi szeptember hó 30-ig szükséges termények és anyagjárandóságok szállításának nyilvános versenytárgyalás útján való biztosítása iránti hirdetményt megküldötte, mely hirdetmény a termények és anyagjárandóságok szükségletére, a versenytárgyalás idejére és helyére, továbbá az egyéb szükséges tudnivalókra nézve kimerítő felvilágosítást nyújt, és amely hirdetmény a városháza előcsarnokában van kifüggesztve.

A Bácsodrogmezei irodalmi társaság szeptember hó 16-án délután 6 órakor tartja Zomborban közgyűlését a következő tárgysorozattal: elnöki megnyitó, titkári jelentés, pénztárosi jelentés, számvizsgáló bizottsági jelentés, költségvetés, számvizsgálók választása, indítványok.

Orvosválasztás Csurogon. Csurog község képviselőtestülete augusztus hó 23-án tartott rendkívüli közgyűlést, melynek egyetlen tárgya az üresedésben levő községi másodorvosi állásnak választás útján leendő betöltése volt. A közgyűlés másodorvossá dr. Lázics Pál aracsí orvost választotta meg.

A Bácsodrog vármegyei gazdasági egyesület szarvasmarhadíjazásai. Az egyesület folyó hó 7-én Felsőszentivánon, 8-án Veprődön, mindkét helyen reggel 8 órakor piros-tarka szarvasmarhadíjazást tart. A díjazáson bácskai tenyésztők saját tenyésztésű piros-tarka marháikat állíthatják elő.

A reklám hatalma. Nálunk még a legtöbb iparos nincs tisztában a reklám nagy jelentőségével. A gyárosok, iparosok és kereskedők általában azt hiszik, hogy „a jó bornak nem kell cégér” és nem is nagyon veszik igénybe a sajtó hirdetési rovatát. Ez nagy tévedés, mert akárhány gyár létezéséről, új találmányokról, eladó holmiktól csakis a szaklap hirdetési rovata révén szereshetnek tudomást azok, kik ezek iránt érdeklődnek. Hogy miként gondolkodnak külföldön a reklámról, bizonyítja a Szt. Luisi gabonatözsda, mely külön reklámhivatalt szervezett kebelében. A reklámhivatal vezetőjének feladata, hogy a tözsdatagok reklámjait ellenőrizze és tanáccsal szolgáljon ezeknek, hogy lehet ügyesen megfogalmazott és megfelelő szaklapokban elhelyezett hirdetéssel forgalmat elérni. Ennyire becstülük Amerikában a reklámot.

Tankötelesek figyelmébe. Folyó évi szeptember hó 1-én Karánsebesen (Krassószőrény vm.) megnyílik a „Karánsebes városi diákotthon” modern nevelő intézete (internátus) főgimn. és polgári iskolai tanulók számára. A diákotthon 30 — 45 középiskolai növendéknek nyújt ellátást és nevelést; az évi ellátás díja 700 (hétszáz) korona, mely havi 70 kor. részletekben előre fizetendő. Az érdeklődő szülőknek tájékoztatót készséggel és díjmentesen szolgál a Karánsebes városi diákotthon igazgatósága.

Esküdték névsora. Az 1913. évi III. ülészakra kisorsolt rendes esküdték: Pincehelyi Gábor ny. tkvezető, Menráth József butorkereskedő, dr. Decsy Dezső vegyész, Gébell Béla kereskedő, Schönberger Béla magánhiv., Drobníky József kisbirtokos, Kaffka Károly kendergyári tisztv., dr. Bunda Róbert ügyvéd, dr. Markovits Sándor földbirtokos, Fischer Simon kereskedő, Hirschl Sámuel kereskedő, Geitner Jakab kereskedő, dr. Dimitrievits S. ügyvéd, dr. Oppenheimer A. ügyvéd, Lövinger Alfréd kereskedő, dr. Mayer Oszkár ügyvéd, Popper Dávid kereskedő, Grünik János tkptári könyvelő, Schossberger Oszkár kereskedő, Dungserszky Jakab földbirtokos, Bruck Ferenc nyug. igazgató, Flögl Péter földbirtokos, Fenyő Hugó kereskedő, Stein Jakab könyvelő, Gertner Sándor gabona keresk., Ernst Márk Leó kereskedő, dr. Gál Ödön ügyvéd, Hodoványi Andor szobafestő; helyettes esküdték: Schönberger Henrik magánhiv., Molnár oszkár magánhiv., dr. Nagy Ferenc ügyvéd, dr. Kovács Bódog ügyvéd, dr. Brak Benő ügyvéd, Derner Lipót ügyvéd, Balla Árpád sertéskeresk., Polyákovics Vince kovácsmester, Bezzegh János nyug. adótárnok, dr. Belehorszky J. ügyvéd.

Koleragyanus beteg. Szluha Pál petróci lakos múlt hó 28-án d. u. Ujvidékről Petrócra akart utazni. Utközben még Petróc előtt a vonaton meghalt. Az ugyanazon vonattal utazó dr. Spitzer varmegyei főorvos a halottat megvizsgálta s koleragyanusnak találva, azonnal elrendelte a vasuti kocsi lezárását és fertőtlenítést. Ugyancsak megfigyelés alá helyezték a halottal utazott Szikora Zsuzsa és Dobrovzski Zsuzsa petróci asszonyokat. Ezeket azonban, mert a vizsgálat nem kolerát állapított meg, időközben elbocsátották.

Elfogták a bajai trafik betörőjét Zomborban. A múlt hét utolsó napjaiban ismeretlen tettes kirabolta a bajai Grünhut Miksa tulajdonát képező dohánytözsédét. A tettest a zombori rendőrség Kolompát Antal cigánylegény személyében, aki a vásárbán igen finom szivarokat szívott, elfogta és letartóztatta.

Elűtötte a vonat. Szilbácson vasárnap este hazabandukolt a tanyára Mihajlov Lázár jómódu gazda eselédje, aki alaposan felöntött a garatra, annyira, hogy a sínpar mellett haladva nem vette észre a Hegyes-Feketehegyről Palánkára siető vonat. Megbotlott és úgy esett a vágányok mellé, hogy jobb keze szarát a mozdony elvágta. Jajveszékével futott vissza a községbe, hol müller Géza aljegyző azonnal intézkedett, hogy orvosi segélyben részesüljön.

A szabadkai Árpádkori templom. A szabadkai városi tanácsa — kelebtai templomdombon ásatásokat rendelt el, amelyek Bibó Bige György főgimnáziumi tanár és Pertrik Ernő rendőrkapitány vezetése alatt a múlt hét eleje óta folynak. Az ásatások helyén — mint azóta eredménye eddig mutatja — egy XII. századbeli Árpádkori templom volt, melynek maradványaiból épületrészek, szarkofágok, rézfárganyvok s nagyszámu csontváz került napfényre, melyek azt igazolják, hogy a templomban egy nagyobb ütközet áldozatainak temetkezési helye volt.

Községi földök felmérése. Tittel község elhatározta, hogy a község tulajdonát képező földeket felmérési térképet készített. Az erre vonatkozólag beérkezett ajánlatokat a községi előjáróság múlt hó 27-én bontotta fel. Ajánlatot tett: 1. Vadász Pál mérnök (Szabadka) holdanként 2 K 98 fillérrel, Vulkó Sándor mérnök (Ujvidék) holdanként 3 kor., Zsákits György mérnök (Tittel) 3 kor. és Biletz József mérnök (Perlasz) holdanként 4 koronával. A képviselőtestület Zsákits György ajánlatát fogadta el.

TIVOLI mozgó. Nap-nap után zsufolt ház nézte végig a TIVOLI remek műsórát, melyből különösen a „Kalador” című 3 felvonásos NORDISK társadalmi dráma, amelynek főszerepét WALDEMAR PSILANDER, a világ leghíresebb movizsinésze játssza és a kedden műsoronkívüli számként bemutatott, „A győztes szerb hadsereg bevonulása Belgrádba” című eredeti helyszíni felvétel keltett szokatlan tetszést. — A csütörtök, péntek, szombat és vasárnapi műsor is szenzációsan ígérkezik, színre kerül ugyanis a mindenütt óriási feltűnés keltett 3 felvonásos NORDISK dráma, a „Leölt karrier” W. PSILANDER-rel a főszerepben. — A község tömeges látogatással viszonozza az agilis igazgatóság és igazgató áldozatkészségét, melynek eme szenzációs filmek megszerzésével ismét fényes tanujelét adta.

Kaszálás közben. Óbecsén a mezőn együtt kaszálták a muhart Buják István 19 éves béres és Halla Mihály szállási gazda, akik előző este még együtt mulattak. A munka közben valamin összeveszt a két ember, mire Halla a kaszával támadt a béresre és azt úgy ütötte fejbe, hogy rögtön összeesett. Az életveszélyesen sérült embert az orvoshoz vitték. Eletben maradáshoz kevés a remény.

A szabadkai villamos új vonalát, mely a város érdekeit erőteljesen szolgálja, a napokban adják át a forgalomnak. Az új vonalat a zimonyi uton létesítették.

A titeli község háza építése. Tittel község háza céljára megvette a Csajkás vendéglő épületét, ezt fogja teljesen átalakítani, ami kb. 52.000 koronába kerül. Múlt hó 27-én járt le az átalakításra vonatkozó ajánlatok beadásának határideje. Három ajánlat érkezett: 1. Reich—Kálmann (Tittel) 5% engedménnyel, 2. Ditrich—Méder (Tittel) 2 1/2% engedménnyel és Neujahr Ágost (Tittel) 8 1/2% engedménnyel. A múlt szerdán tartott képviselőtestületi gyűlés Neujahr Ágost ajánlatát fogadta el s utasította az előjáróságot, hogy a szerződést Neujahrral készítse el s mutassa be a képviselőtestületnek.

Egy titkos mütét öt korona. Az óbecsei csendőrség letartóztatta Milicz Ottóné törökbecsei szülésznőt, aki üzletszerűleg űzte a tiltott mütéteket. Az asszony bevallotta, hogy egy titkos mütét végrehajtásáért öt koronát kapott. A szülésznőt a csendőrség átadta az ügyészségnek.

Hirtelen halál. Ürmös András bácsföldvári fűszerkereskedő csütörtökön este várta, hogy fia a magánjárójával hazérkezzen. Mikor a géppel beakartak fordulni az udvarra, a gép megcsuszott s Ürmös a zajra kiszaladt az üzletből s látván a veszedelmet rákiáltott a gépészre, hogy vigyázzon, majd rögtön megtántorodott, neki esett egy közeli fának s pár perc múlva megszűnt élni. Halálát szívészélhűdés okozta. Pénteken délután temették el általános részvét mellett.

A hódásági gyár és a Wiener Bankverein. A Honi fő- és kötélverő gyár részvénytársaság közgyűlése nem volt megtartható, mert a részvényesek nem jelentkeztek meg határozatképes számban. Most az igazgatóság szeptember 15-ére újabb rennkívüli közgyűlést hívott össze és ennek napirendjére kitűzték a határozathozatalt „a vállalat súlyos pénzügyi helyzetéből való kibontakozás, illetve a Wiener Bankvereinnak ezzel kapcsolatos ajánlata tekintetében”.

A vak koldus öngyilkossága. Óbecsén Vas Vince vak koldus a templom előtt levő utcasarcon mellbelötte magát. Mire a revolverlövés zajára odarobantak, már halott volt.

Szilvatermés 1913-ban. Az idei szilvatermés az eddigi jelentések szerint a múlt évinnél sokkal jobbnak ígérkezik. Boszniában kb. 400 vagon nyers és 1500 vagon aszalt szilvára számíthatnak. Szerbiában, bárha némely vidéken nagy károkat szenvedtek a szilvafák, 3500—4000 vagon aszalt és 5—6000 vagon nyers szilvára becsülik a termést.

Eltűnt gyermekek. Rimszki György sájkasgyörgyei földmives a rendőrségen bejelentette, hogy Katica nevű 13 éves és Kovinka nevű 11 éves leánya tudta és beleegyezése nélkül hazulról eltávozott és azóta nyomuk veszett.

Leesett az emeletéről. Szabadkán a bajai vasut mellett a Klotild-féle műtrágyagyárban Szalma István ácsmesternek segédkezett Hári József tizenkét éves fiu egy favázás raktár felállítási munkálatnál. A fiu a gerendák közül egy emeletnyi magasságból a földre zuhant s a fejére esett. Mentők a súlyos sérülést szenvedett fiut a kórházba szállították.

Welchner butorgyár India

Saját gyártmány! 5-5 TELEFON INT. 12. Tömör keményfa butorok!

Teljes ebédlőszobák
bükkfából, szilfából, kőrisfából,
280.— koronától feljebb.

Teljes hálószobák
300.— koronától feljebb.
Veretekkel, tükrökkel és márvánnyal.

Gyári árak!

VIDÁM ESETEK.

Miért nem lehet? Gigi: Mama kérlek, ne csodálkozz, ha az eljegyzésemből nem lesz semmi. Pista örökösen bekukucskál a kulcslyukon, ha a vőlegényemmel vagyok.

Mama: Na ez a Pista igazán szemtelen kölyök.

Színészek egymás közt. — Kire szavaztál?

— 200 koronára. Es te?

— Én? 300 koronára.

Szellemes. — Kisasszony Pesten született?

— Nem, Pozsonyban. Azonban Pesten jártam iskolában.

— És nem fáradt el naponta megtenni azt a hosszú utat?

Legszomorubb város. Az Erzsébet-kávéházban két elszomorodott ember üldögel. Sokáig nem beszélnek egymáshoz egy szót sem, csak elgondolkozva nézik a jövő-menő embe-
reket s a csilingelő villamos kocsikait.

Végre megszólal az egyik.

— Mégis csak szép város ez az Ujvidék.

— Hadd el — mondja a másik — ez a legszomorubb város az egész világon.

— Miért?

— Mert itt egy idő óta kéz nélkül jönnek a világra az emberek.

— Megőrültél?

— Dehogy. Tapasztalatból beszélek. Én egy hét óta keresek egy kezeset és az egész városban nem találok.

A testvérek. Gyöngyi Izsó színművész Máramaroszigeten vendégszerepelt. Délutánonként azzal ölte a vidéki unalmat, hogy a kávéházban játszott egy Klein Ödön nevű kereskedővel. Alsózott vele.

Aki ezt a játékot ismeri — és van-e ebben az országban olyan, aki ne ismerné — tudja, hogy a játék tele van terekekkel. Gyöngyinek is voltak, melyeket kártya műnyelvén be is mondott.

— Terc!

— Hogy hívják? — kérdezi Klein Áron, a terecet érve alatta.

— Perl Izidornak — felelte Gyöngyi Izsó — akit csakugyan Perl Izidornak hívnak.

Klein Áron letette a kártyát kezéből és nagy érdeklődéssel nézett Gyöngyre.

Mondja csak — szólt aztán izgatottan. — Az ön édesanyja nem szülésznő volt?

— De igen.

Klein Áron Gyöngyi nyakába ugrott.

— De hiszen akkor testvérek vagyunk! Gyöngyi azt hitte, megbolondult.

— Az én testvérem?

— Igen, mert a maga tiszteletreméltó édesanyja hozott engem is a világra — mint szülésznő.

Káliföldön. — Volt-e már valahol külföldön, idegen országban? — kérdi a biztos. Nagyonbüszkén felelt a magyar állampolgár:
— Voltam! Budapesten meg Miskócon.

Irodalmi-zsaron. — Olvasta már nagyságos asszonyom Milton Elveszett paradicsom-át?
— Oh igen, én mindig megolvastam mielőtt befőzöm, hogy tudjam, hány üveggel kapok helőle.

CSARNOK.

ESPERANTO.

Irta: zsarolyáni MÁRTON SÁNDOR.
III.

Mi ez? kérdezzük magunktól: vajjon valami járványszerű emberi együgyűség? Vajjon tényleg létezett ily nemzedék? Igen volt ily nemzedék! és mi, akik most bámuljuk, a valóságban nem vagyunk jobbakk azoktól és unokáink sem lesznek jobbakk mint mi. — Ezek az emberek azonban, boszantólag tartalmatlan elnevezéseik s támadásaik mellett sem együgyűek, habár talán nekünk olyanok gyanánt tűnnek is fel.

Az ő egész hibájuk csak abban áll, hogy a mindnyájunknak természetesen lelki tehetetlenségénél fogva, vagy épenséggel nem akarnak a létesülendő új dolgok felől véleményt alkotni, avagy a véleménynyilvánításig azzal az előrekész meggyőződéssel jutottak el, hogy az eléjük terjesztett dolog megvalósíthatatlan.

Sokan vannak, kik úgy gondolkoznak, hogy ugysem lesz belőle semmi; ezért meg sem kísérik, hogy megismerjék az esperantonelv lényegét, de azért elítélik.

Arra kéri az esperanto mozgalom az így gondolkodókat, hogy ne ítéljenek ismeretlen felett s így ne legyenek igazságtalanok; ehhez képest arra kéri őket, ismerkedjenek meg vele s azután tegyék meg bírálatukat.

Az ily bírálat köszönettel fogadható s ez bizony kedvező leendő.

Legújabbban egy magát világnyelvnek nevező új találmány van, az u. n. veltlang. Ilyen volt a megszünt volapük nyelv is. Kár az ilyen kísérletekért, mert csak hátráltatják a fő eszmét. Ezeket azonban megszünteni nem lehet cél, mert elmulásuk csak az esperantót fogja erősíteni. Eloszolnak, szétfoszlanak az ily kísérletek, mert rendszeren nem veszik figyelembe az esperanto által már kifejlesztett s fent előadott előnyöket, azaz önálló akarnak lenni s utáztatok. De az okozza elmulásukat.

Olyanok ezek mint a gyorsírási rendszerek, hol már a betűk választása új rendszert állít elő s e tekintetbe itt a szavaknak megválasztása is más meg más új nyelvet alkot. De a mint a gyorsírásban legterjedtebb p. o. Magyarországon a Markovits rendszere, így az egész földre az esperanto a világ segélynyelv s akkor erre egy gyorsírás rendszer leendő alkalmazva.

Ha az esperanto elterjed, a mai nem gyakorlati s logikaiatlan írásjegyeink is meg lesznek választathatók, amivel sok idő s fáradság lesz ismét megtakarítva.

Lassan fog ez ugyan menni, mert annyi embernek az esperantora s leendő új jegyekre való áttérése talán csak több száz év múlva lesz lehetséges, — mindazonáltal meg lesz ez az előnye is azok mellett az előre nem látható előnyök mellett is, amelyek csak ezután fognak jelentkezni.

Már eddig is megvan az esperantonak sok előnye, Lengyel, Svédországokban, esperantóval bárhol könnyen boldogulhatunk, egyebütt pedig mindenütt találhatunk esperantóul értőket. Hogy mily hatása van az érintkezésre, erre nézve jellemző, hogy az Ausztráliában megalakuló esperanto egyesület szervezésénél épen a magyar egyesület működött közre.

Nem gyermekes s elmuló mozgalom az esperanto, hanem mélyreható komoly intézmény, mely 1913. évben a 9-ik nemzetközi kongressuson Japánok, kínaiak, perzsiákon kívül, minden ismert európai nemzet képviselve van és ez a népközeletről álló kongressus a résztvevők mindig s mindnyájan boldogultak az esperanto nyelvvel.

Ma esperanto az aviatika nyelve s rövidesen ez lesz a vöröskereszté s utána a többi nemzetközi intézményeké.

(Vége köv.)

Ujvidék szabad kir. város közkörháza.

38. szám
1913. ig. főo.

Pályázati felhívás.

Ujvidék sz. kir. város közkörháza a városi tanács 24724/913. sz. határozata értelmében alább felsorolt szükségleteinek biztosítására pályázatot hirdet, ugymint:

- 300 pár varrott talpu bőrpapucs,
- 100 pár varrott bőrtalpu félcipő és
- 1 darab köpeferőtlenítő készülék.

A papucs és cipőről az írásbeli ajánlathoz minta csatolandó, a köpeferőtlenítőről pedig ábra teljes leírással csatolandó.

Felhivatnak tehát pályázni szándékozók, hogy szabályszerűen klállított és lebélyegzett zárt írásbeli ajánlataikat 1913. évi szeptember hó 10-ig Ujvidék sz. kir. város közkörházának igazgatóságához címzetten adják be.

Fenntartja magának az igazgatóság, illetve a városi tanács azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok el, vagy el nem fogadása felett szabadon határozzon, tekintet nélkül az ajánlati árakra.

UJVIDÉK, 1913. augusztus hó 24.

Dr. Schossberger Sándor s. k.

1-2 igazgató-főorvos.

Ingyen ráfizetés nélkül becsereél öreg használt gramofonlemezeket ujkra Wagner Hangszerkirály Budapest, József-körút 15. — Árjegyzék ingyen. . . . .
Cimre ügyeljen. . . . .
30-100

ELADÓ egy jókarban levő Bözendorfer **ZONGORA.**
Bővebbet a kiadóhivatalban 4-

48-52

A legdusabb választék mindennemű női és férfi divat s kézműárúciókban, valamint idényujdonságokban

Jovicsin Áruházában

található!

A legdusabb és legszebb ékszerüzlet

— a róm. kath. hitközség ujonnan épült palotájában van. —

Tulajdonos: **Regényi Kálmán.**

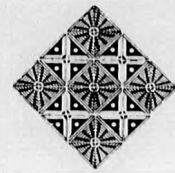
45-52

ACETELYN felszerelés!

Egy használt, de jókarban levő 25 lángejű acetelyn készülék teljesen felszerelve, luszterokkal és összes csővekkal együtt olcsón eladó
Vendéglőknek igen ajánlatos. — Cim: 2-3

SZTEPANOV MILORÁD, TITEL.

Fogorvosi és fogtechnikai műterem.

Dr. Deák Imre és Gyártás M.

UJVIDÉK, Ferenc József-tér 1. I. emelet, 1. lépcső (Kron-féle nagyáruház.)

Rendelés: d. e. 8-tól d. u. 6-ig.
TELEFONSZÁM 112.
Vidékiek soron kívül!
Tanuló felvétetik!

6-23

Magy. Kir. Folyam- és Tengerhajózási R.-T. Ujvidék—Vukovár

Péntek kivételével naponta	Állomások	Péntek kivételével naponta
reggel		délben
8:45	é. Ujvidék	i. 12:10
8:10	i. Beocsin	" 1:00
8:00	" Ófuttak	" 1:10
7:45	" Cserevics	" 1:25
7:30	" Bánostor	" 1:40
7:20	" Susek-Koruska	" 1:55
6:35	" Palánka	" 3:05
6:25	" Ilok	" 3:20
5:55	" Saregrád	" 3:55
5:30	" Dunabökény	" 4:30
5:05	" Opatovác	" 5:10
4:50	" Bácsújlak	" 5:35
4:10	" Vukovár város	" 6:35
4:00	i. Vukovár vasut	é. 6:50

MOMIROVITS P.
férfi, női és gyermekruha üzlete
UJVIDÉK, Kossuth Lajos-u. 27.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy ujonnan átalakított s megnagyobbított üzletemben állandó nagy készletet tartok a legújabb divatu elegáns és finom kivitelű férfi, női és gyermekruhákban.

Különösen felhívom szives figyelmét női kosztümök, pongyolák, blousok és aljakra, továbbá igen jutányos áraitra és minden tekintetben legfigyelmesebb, szolid kiszolgálásomra.

Mindenemű tövedés kikerülése végett kérem n. é. vevőimet, hogy címemre ügyelni sziveskedjenek, mert nem a régi helyiségben vagyok, hanem üzletem a Stefanovits L. és fia féle házban, Kossuth Lajos-u. 27. sz. a. van.

30-52